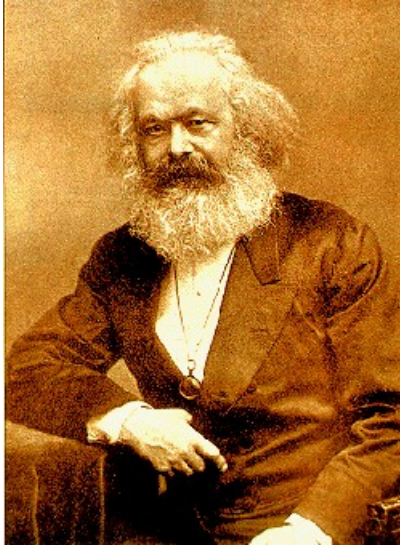

Marx, Karl (1818-1883) HIST. `marx.wav', `play"]

Revolucionari, filòsof, economista, historiador i periodista alemany. Va néixer a Trèveris, al si d'una família jueva conversa de tradició liberal i de posició econòmica benestant.

Va estudiar dret i història a les universitats de Bonn i Berlín. Però, sota la influència del pensament de **Hegel** es va dedicar de ple a l'estudi de la filosofia. Es va relacionar amb el cercle dels filòsofs pertanyents a l'anomenada **esquerra hegeliana**, mantenint especialment contacte amb Bruno Bauer i amb Moses Hess. El 1841 es va doctorar en Jena, amb una tesi sobre *Les diferències en la filosofia de la natura de Demòcrit i Epicur*, obra en què ja es manifesta la seva orientació **materialista**. Durant aquesta època Marx i, en general, tot el cercle dels hegelians d'esquerra, van estar molt influenciats per **Feuerbach**, encara que posteriorment Marx, que apreciava la crítica feuerbachiana de Hegel (**veure text**), va criticar el que ell va considerar les insuficiències d'aquest autor (**veure text**).

Les dificultats que les autoritats polítiques van posar a l'exercici de l'activitat docent dels hegelians d'esquerra, van provocar l'abandó de l'ensenyament universitari de diversos d'ells, la qual cosa va fer desistir a Marx de dedicar-se a la carrera acadèmica, i va començar a dedicar-se al periodisme. Va formar part com a redactor, i més tard (1842-1843) com a director, de la «Gasetta Renana», periòdic radical de Colònia, en el que va publicar nombrosos articles defensant el sufragi universal, la llibertat d'expressió enfront de l'Estat, i interessant-se pels conflictes socials. Aquest periòdic va ser clausurat al març de 1843. La seva feina periodística, segons ell mateix confessa, li va conduir a una comprensió concreta de la realitat social, i va preparar el camí cap a la radicalització de les seves posicions polítiques.

El 1843, davant aquesta situació política que li impedia desenvolupar qualsevol feina acadèmica i periodística, va marxar d'Alemanya i es va traslladar a París, on va residir fins a 1845. Mentre tant s'havia casat, encara que amb l'oposició de la família d'ella, amb la seva amiga de la infància, Jenny von Westphalen, jove aristòcrata del seu Trèveris natal. A París, va fundar els *Annals Franco-Alemanys* junt amb Arnold Ruge, revista de la qual solament en va aparèixer una primera i única edició. Va travar amistat amb el poeta Heine, va conèixer al que posteriorment seria el seu gran amic **F. Engels**, i va aprofundir la seva crítica a la filosofia de **Hegel** escrivint la *Crítica de la filosofia del dret de Hegel* (1844). En els *Annals* també va publicar un estudi sobre la situació dels jueus: *la qüestió jueva*. Durant aquest període parisenc, Marx va travar un coneixement més profund dels ideals democràtics dels **saint-simonians** i amb el socialisme de **Proudhon**, i va anar radicalitzant les seves postures polítiques, la qual cosa el va portar a trencar amb el seu antic amic B. Bauer i, en general, amb la resta dels joves hegelians. Si bé comparteix amb **Hegel** i els seus deixebles la denúncia de l'escissió entre societat civil i societat política, critica a Hegel la seva concepció idealista i reaccionària del **Estat**, i critica les posicions dels hegelians d'esquerra, als que considera com a merament liberals. Considera que no n'hi ha prou amb una aprofundiment de la democràcia, sinó que és necessari un canvi radical emancipatòri: la humanitat, que ha estat dominada per l'estat alienant, ha de reapropiar-se a si mateixa. Aquí és on incideix la seva anàlisi de la **alienació** i la inversió dels plantejaments hegelians. Marx mantindrà durant tota la seva vida un profund respecte per l'altura intel·lectual de Hegel i per la seva concepció de la **dialèctica**, encara que l'acusa de cometre errors fonamentals (**veure text**), i d'invertir la dialèctica (**veure text**). D'altra banda, encara que valora l'anàlisi efectuada per Feuerbach de l'alienació religiosa, el critica per creure en una *natura humana*, o *essència*

immutable i ahistòrica de la humanitat. Per això, considera que aquesta crítica fins i tot no és «radical», és a dir, no va a la «arrel». Segons Marx l'arrel de tota alienació és l'alienació econòmica, originada per les condicions materials d'existència de la humanitat (**veure text**). (**Veure cita** sobre la religió com a «opi del poble»)

En l'etapa parisina Marx també descobreix l'economia política anglesa (**Smith**, Ricardo, Mill) i critica els economistes «vulgars» de l'escola liberal francesa, la qual cosa el porta a trencar amb Proudhon i amb els socialistes francesos, als que tatxa d'utòpics i petitburgesos. D'aquesta època daten els seus estudis recollits en els *Manuscrits de política i economia*, coneguts també com a *Manuscrits de París* (1844), en els que aprofundeix l'estudi de l'alienació i afirma que la propietat privada és l'expressió del treball alienat. Formula la necessitat d'avançar cap a una societat comunista que, a diferència dels ideals de què ell qualifica com a comunistes utòpics i grossers, conserva en si mateixa els èxits civilitzadors i culturals de tota la història de la humanitat. Amb això reprèn la tesi hegeliana de la **Aufhebung** o superació entesa com a procés dialèctica de la negació de la negació. També escriu les *Tesis sobre Feuerbach* i, junt amb Engels, escriu *La sagrada família*, que és un atac crític filosòfic als joves hegelians i un ajust de comptes amb el seu propi passat filosòfic. Ambdós autors critiquen els aspectes **ideològics** del hegelianisme (**veure text**) i de la **antropologia** feuerbachiana i, en comptes de conceptualitzar les relacions humanes a partir de la noció metafísica d'essència humana, adopten el punt de vista teoricoeconòmic de les relacions socials, alhora que ofereixen un primer esbós del **materialisme històric**.

El 1845, després de ser expulsat de París, s'instal·la a Brussel·les, d'on també serà expulsat el 1848. En aquesta ciutat Marx exerceix activitats organitzatives de nuclis obrers i emprèn una febril activitat revolucionària. La formulació de l'esbós de les tesis bàsiques del materialisme històric tal com es troba en *L'ideologia alemanya*, així com aquella ruptura amb la seva anterior trajectòria filosòfica, permeten distingir entre un «jove Marx», encara excessivament influït per la filosofia clàssica alemanya i de caràcter *humanista*, i el Marx madur, és a dir, el Marx que ja ha desenvolupat plenament les seves tesis trencant amb el seu passat filosòfic idealista i desemboca en un estudi científic de la societat. Aquest pas ha estat qualificat per alguns pensadors marxistes **estructuralistes**, com **Althusser**, per exemple, com una **ruptura epistemològica** en el pensament marxista.

D'altra banda, si amb *La ideologia alemanya* va trencar amb el seu passat hegelianista, el 1847 també concreta la seva crítica a Proudhon en el seu llibre *Misèria de la filosofia* (1847), resposta a la *Filosofia de la misèria* d'aquest autor, obra en què ja apareix la teoria econòmica marxista del valor-treball, i que Marx havia anat desenvolupant en altres textos menors. El 1848, junt amb Engels, escriu el famós *Manifest del partit comunista*, encarregat per la Lliga dels comunistes. En aquest text famosíssim, Marx i Engels creen les bases de la seva concepció comunista basada en la lluita de classes, que, segons ells, és un fenomen social realment existent i que actua com a motor de la història. Però lluny de proposar un model utòpic o descripció d'una hipotètica societat comunista, Marx i Engels només exposen les causes de l'explotació de la classe obrera, a la que, en la societat capitalista, consideren com l'autèntic subjecte de la història. Per a acabar no sols amb l'explotació, sinó amb tota la història basada en la propietat privada i font de l'alienació, propugnen la necessitat de la presa del poder polític per part del **proletariat**, a fi

d'anar extingint progressivament l'Estat.

En ocasió de l'ampli moviment revolucionari que es va donar en bona part d'Europa, Marx torna a Alemanya i funda, amb Engels, «La Nova Gasetta Renana» (*Neue Rheinische Zeitung*), però el fracàs de la revolució comportarà la seva expulsió d'aquest país. Es refugia a França, d'on també serà expulsat, i el 1849 s'instal·larà a Londres, on viurà la resta dels seus dies. El seu període londinenc estarà sempre marcat per una situació econòmica molt precària, que no serà aliena a la mort de cinc dels seus fills (només van arribar a l'edat adulta tres filles de Marx, una d'elles il·legítima). Vetat tot treball per a ell, només podrà subsistir gràcies a la

generosa ajuda d'Engels i als articles que envia a diversos diaris d'esquerra, especialment al *New York Tribune*, i a altres, com el *Free Press*, *Das Volk*, o *People's Paper*. En la seva estada a Londres, a més de la seva activitat política revolucionària, es dedicarà a una incansable feina d'estudi i investigació. A la biblioteca del British Museum va aprofundir els seus coneixements d'economia, demografia, matemàtiques, història de les civilitzacions, estadística..., i va aprendre diversos idiomes per poder treballar amb els textos originals. A través dels seus articles, molts dels quals va publicar en la *Politische-Oeconomie Revue* (refundació de la *Neue Rheinische Zeitung*) exerceix una activitat d'anàlisi social i polític de la societat de la seva època, iniciant amb això un camí d'investigació del present que representa una important novetat en la forma d'estudiar la història i la societat. D'Aquestes anàlisis sorgiran obres com *La lluita de classes a França* (1850), *El 18 brumari de Lluís Bonaparte* (1852) i, més endavant, *La guerra civil a França* (1871), on analitza l'experiència de la Comuna de París.

El 1859 publica la *Contribució a la crítica de l'economia política*, text en què ja estan les bases principals de què serà la seva magna obra, *El Capital*. La *Contribució* està precedida d'un famós prefaci en el qual Marx mateix fa un breu repàs de la seva trajectòria intel·lectual i una mena de resum d'algunes de les seves idees capitals (**veure text**). Mentrestant, va acumulant materials teòrics i redactant esborranys per a la redacció definitiva de la seva magna obra (els famosos textos preparatoris del *Capital*, coneguts com els *Grundrisse*). El 1864 funda i presideix l'Associació Internacional de Treballadors, coneguda com Primera Internacional, que posteriorment s'escindirà en dos grans corrents: la d'inspiració marxista i la d'inspiració anarquista, capitanejada per **Bakunin**. El 1867, publicarà el primer volum del *Capital* (**veure text**). Els volums segon i tercer els publicarà pòstumament Engels, i els materials per a la redacció del volum quart els publicarà Kautsky posteriorment. En la *Crítica al programa de Gotha*, escrit el 1875, va atacar a **Ferdinand Lassalle**, i va defensar la tesi de la dictadura del **proletariat** com a forma transitòria que ha d'adoptar l'Estat abans de

superar plenament la societat capitalista i accedir al comunisme.

La mateixa biografia de Marx ens indica que la seva activitat política revolucionària és indissoluble del seu pensament i viceversa. En aquest sentit és un autor inclassificable amb criteris acadèmics. No és ni un filòsof, ni un economista, ni un historiador, ni un sociòleg, sinó que és totes aquestes coses alhora, que en ell s'integren per donar lloc a una activitat fonamentalment dirigida pel seu ideal d'emancipació de la humanitat, per la qual cosa cap de les seves teories pot ser entesa aïlladament i de manera independent d'aquesta voluntat revolucionària. D'altra banda, i ja que la seva obra ha tingut una immensa transcendència, és difícil entendre el seu pensament al marge dels resultats als que posteriorment van conduir determinades interpretacions i elaboracions de les seves concepcions. El mateix Marx es defensava d'una interpretació «escolàstica» del seu pensament, raó per la qual ell mateix deia de si mateix que no era «marxista», indicant amb això que no podia classificar-se, esquematitzar-se ni, molt menys, dogmatitzar-se el seu pensament, que ell sempre va entendre com fonamentalment crític.

Marx ha estat el pensador polític que probablement més ha influït en els últims cent anys en la teoria social, però també en concepcions filosòfiques com el **existencialisme**, l'**estructuralisme**, en l'historiografia contemporània, en l'economia y en la **sociologia**. En qualsevol cas, el pensament de Marx, junt amb el de **Nietzsche** i el de **Freud** (els tres **mestres de la sospita**, segons **Ricoeur**), és un dels pols de referència fonamentals del pensament i dels moviments socials del segle XX.

Veure **marxisme**, **marxismes** i altres **termes relacionats**.

<http://alcoberro.info/V1/marx.htm> (Pàgina del professor Dr. Ramon Alcoberro)

<http://www.xtec.es/~lvallmaj/barrinou/marx.htm> (Pàgina de la interessant web de filosofia "Filòpolis" del professor Llorenç Vallmajó)

<http://www.xtec.es/~lvallmaj/barrinou/marobra.htm> (Una altra pàgina de la mateixa "Filòpolis")

<http://www.marxists.org/catala/marx/index.htm> (Accés a diverses obres de Marx en català)

[Karl Marx - http://www.geocities.com/asarsanedas/marx.htm](http://www.geocities.com/asarsanedas/marx.htm)

Obres i esquema del pensament de Marx en la interessant web de la professora Anna Sarsanedas.

[Karl Marx \(1818-1883\) - http://perso.wanadoo.es/filosofs/fil-marx.htm](http://perso.wanadoo.es/filosofs/fil-marx.htm)

Filòsof alemany, creador juntament amb Friedrich Engels del socialisme científic (comunisme modern) i un dels pensadors més influents de la història contemporània.

[Manifest del partit comunista - http://www.geocities.com/AntavianaDigital/Document/Doc/Comunista.htm](http://www.geocities.com/AntavianaDigital/Document/Doc/Comunista.htm)
Text d'aquest manifest de Marx i Engels.

<http://www.ucm.es/info/bas/es/marx-eng/>

<http://www.eumed.net/cursecon/economistas/marx.htm>

Recull d'edicions catalanes d'obres de Marx:

La Ideologia alemanya : Feuerbach / Karl Marx, Friedrich Engels. Barcelona : Edicions 62, 1969.

La Ideologia alemanya (2 volums); Karl Marx, Friedrich Engels ; traducció a cura de Jordi Moners i Sinyol. Barcelona : Laia, 1987.

La Misèria de la filosofia : resposta a la Filosofia de la misèria de Proudhon / Karl Marx ; prefaci de F. Engels; traducció de Jordi Arquer. Barcelona : Marxista, 1937.

La Misèria de la filosofia : resposta a la Filosofia de la misèria de Proudhon / Karl Marx ; prefaci de F. Engels. Barcelona : 7x7, DL 1979.

Manifest del Partit Comunista / Karl Marx i Frederich Engels ; versió d'E. Granier-Barrera ; introducció de M. Serra i Moret. Barcelona : Arc de Barà, 1930.

Manifest del Partit Comunista ; Carles Marx i Frederic Engels. Barcelona : Treball, 1948.

Manifest del partit comunista ; Karl Marx, Friedrich Engels ; presentació: Jesús Mª Rodés ; pròleg per Manuel Serra i Moret i Joan Comorera ; [traducció directa de l'alemany per Pau Cirera]. Barcelona : Undarius, 1976.

Manifest del partit comunista ; K. Marx, F. Engels ; [traducció de Jordi Moners i Sinyol. Barcelona : La Magrana : Edicions 62, 1977.

Manifest comunista ; Karl Marx, Friedrich Engels ; [traducció: Glòria Battestini]. Barcelona : LUB, 1997.

Manuscrits econòmic-filosòfics / Karl Marx ; traducció i edició a cura de Gerard Vilar. Barcelona : Edicions 62, 1991.

Teoria econòmica / Karl Marx ; a cura de Robert Freedman ; introducció de Harry Schwartz ; [traducció de Jordi Solé-Tura]. Barcelona : Edicions 62, 1967.

El Capital (6 volums). Traducció i edició a cura de Jordi Moners. Barcelona: Edicions 62, 1983.

Crítica dels programes de Gotha i Erfurt / Karl Marx i Friedrich Engels. Barcelona : Edicions 62, 1971.

La Guerra civil a França el 1871 ; introducció de Friedrich Engels. Barcelona: Edicions 62, 1970.

Cartes a Kugelmann (1862-1874) / Karl Marx ; introducció d'E. Czobel. Barcelona : Edicions 62, 1970.

Cartes sobre El capital ; K. Marx i F. Engels ; [recull de cartes i notació realitzats per G. Badia ; traducció de R. Folch ; revisió de S. Soler]. Barcelona : Edició de Materials, 1967.

Bibliografia extreta de <http://www.marxists.org/catala/marx/index.htm>